

(scannat 2000 lagrat i off O / 231 / 87_00556 / 871023)

Enligt sändlista

Inrättande av naturvårdsområdet Sparreholms ekhagar i Flens kommun

Uppgifter om naturvårdsområdet

Namn	Sparreholms ekhagar
Kommun	Flen
Socken	Hyltinge
Fastighet	Sparreholms slott 2:3 (del av), Ramsberg 1:1 (del av), Lövåsen 1:2 och Fejbol 1:2 (del av)
Areal	88,9 hektar
Lägesbeskrivning	Naturvårdsområdet är beläget på norra sidan av Båven, ca 1 km nordöst om Sparreholms samhälle
Kartblad	Topografiska kartbladet 9H Strängnäs sv Ekonomiska bladen 10701 och 10702
Gräns	Gränsen för naturvårdsområdet utgörs av inre kanten på, den kraftiga punktstreckade linje som markerats på kartan bilaga B.
Markägare	Margareta Wachtmeister, Sparreholm och Mari-Ann Skiöldebrand, Sparreholm
Naturvårdsförvaltare	Skogsvårdsstyrelsen

Beskrivning av området

Sparreholms ekhagar ligger på norra sidan av sjön Båven öster om Sparreholm slott. Hagarna består till övervägande delen av ett parkliknande landskap där ädellövträden dominerar - främst ek men även lind, lönn, ask och alm är relativt vanliga. Smärre förekomster av bok, avenbok och fågelbär kompletterar artlistan så att samtliga ädellövträd finns representerade i området.

Hagmarkskaraktären är mest utpräglad i de västra delarna. Dessa delar har sedan lång tid tillbaka - troligen sedan 1600- talet - utnyttjats och sköts som park till Sparreholms slott. i de östra och sydöstra delarna av området är trädvegetationen tätare med skogs- och lundartade partier med ett delvis välutvecklat buskskikt av hassel och slån. I området ingår även kärrpartier samt större gläntor och stråk av öppna ängsmarker.

Området är förhållandevis kuperat från fuktiga låglänta sänkor till markerade bergspartier. Mest framträdande är det s k Tempelberget som höjer sig ca 50 meter över Båvens yta. Från Tempelberget som fått sitt namn av att det här har funnits en mindre lusthusbyggnad, har man vidsträckt utsikt över området och omgivningarna.

Floran i området är rik. Under våren och försommaren finns här vit-, blå- och gulsippor, lungört, vårlök, svalört, nattviol, grönvit nattviol m fl arter. Längre fram på säsongen blir de blommande växterna på grund av beskuggning och betestryck mindre framträdande.

Mångfalden av biotoper och det stora inslaget av gamla lövträd gör att fågelfaunan är rik. Särskilt har hålbbyggande arter gynnats. Bl a häckar här kattuggla, skogsduva, gröngöling, nötkråka och bivråk. Stenknäck och sommargylling har också noterats.

Området korsas i södra delen av stambanan och av riksväg 57. Genom en gångtunnel under järnvägen och ett flertal anslutningsvägar är området lättillgängligt dels från riksvägen och dels från länsväg 857 som går norr om ekhagarna. En särskild förbindelseled finns från Sparreholms samhälle.

Området norr om järnvägen är inhägnat och uppdelat i olika betesfällor. Betning är en förutsättning för att landskapsbilden i området ska bevaras. Strövstigar med stättor går på flera ställen genom området. Söder om riksväg 57 finns kommunal badplats och parkeringsplats för besökande.

Området har behandlats av Claes Svedlind i "Inventering av Södermanlands läns ädellövskogar och ädellövskogsmarker 1983-86".
Samt av Nina Eskilson 1983 i rapporten "Sparreholms ekhagar - botanisk inventering" - Länsstyrelsen informerar 1983:11. Nina Eskilson har i sin beskrivning främst behandlat floran och vegetationen i området men även belyst områdets vegetations- och odlingshistoria såsom den framgår av lantmäterihandlingar och kartor från början av 1700-talet fram till dagens situation.

Ärendets handläggning

Sparreholms ekhagar ligger i anslutning till sjön Båven som i den fysiska riksplaneringen betecknats som ett område av riksintresse för naturvård, rörligt friluftsliv och kulturminnesvård. I länsstyrelsens utredning om Båvenområdet 1975 har länsstyrelsen föreslagit att ekhagarna vid Sparreholm skall avsättas som naturreservat.

Vid överläggningar med markägarna har dessa framhållit att området bör skyddas och vårdas men samtidigt föreslagit att man i stället för att inrätta ett naturreservat skall avsätta ekhagarna som naturvårdsområde med de enklare föreskrifter som detta skyddsinstitut innebär. Markägarna har även framhållit vikten av att det upprättas en plan för den fortsatta skötseln av området.

Förslag till skötselplan för Sparreholms ekhagar har upprättats av skogsvårdsstyrelsen.

Omfattande insatser för att restaurera och underhålla den gamla hagmarkskaraktären i området har utförts som beredskapsarbeten 1983 och 1984.

Ärendet har varit utsänt på remiss till markägarna, betesarrendatorn, statens naturvårdsverk, statens järnvägar, Flens kommun, skogsvårdsstyrelsen, Föreningen Södermanlands Ornitologer, Flenskretsen av Svenska naturskyddsföreningen och Föreningen Sörmlandsentomologerna.

Markägarna, statens naturvårdsverk, Flens kommun och Föreningen Sörmlandsentomologerna har tillstyrkt förslaget med smärre justeringar. Vägverket och länsantikvarien har inte haft något att erinra mot förslaget. Övriga remissinstanser har inte avgivit yttrande.

Områdets betydelse och behov av skydd och vård

Sparreholms ekhagar är Södermanlands läns största sammanhängande område med betade ädellövskogsmarker - med delvis mycket lång kontinuitet i skötseln.

Området är botaniska intressant på grund av storleken, mångfalden av olika lövträdarter samt på grund av den rika vårfloran i området.

Från zoologisk synpunkt är området intressant på grund av lövträdsmångfalden och förekomsten av gamla och hålrika träd vilket gynnar ett stort antal fågel- och insektsarter.

Området har allmänekologisk betydelse genom sin storlek och biotoprikedom.

Från friluftslivssynpunkt är området värdefullt som ett naturskönt och intressant strövområde i anslutning till Båven.

Området bör även fortsättningsvis få bibehålla karaktären av betad ädellövskogsmark. För detta erfordras återkommande vårdinsatser och skötselåtgärder. Området bör för den skull förklaras som naturvårdsområde.

Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området som avgränsas med innerkanten av den kraftiga punktstreckade linje som angivits på bifogade karta (bil B) bör av skäl som ovan nämnts särskilt skyddas och vårdas. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 19 § naturvårdslagen området som naturvårdsområde.

Området skall benämnas naturvårdsområdet Sparreholms ekhagar.

Ändamålet med naturvårdsområdet

skall vara att bevara och vårda ett stort, sammanhängande område med ädellövskogsmarker och ädellövskogsbestånd med alla dess skiftande biotoper. Området är av stor betydelse för landskapsbilden, floran, faunan och det rörliga friluftslivet.

Ändamålet skall tryggas genom att

- med successiva vårdåtgärder och betesdrift behålla ädellövskogs- och hagmarkskaraktären
- gynna utvecklingen av speciella biotoper för flora och fauna
- kanalisera det rörliga friluftslivet så att detta kan bedrivas utan att störningar eller slitage uppkommer.

För området skall gälla de föreskrifter enligt 10 och 19 §§ naturvårdslagen samt 22 § naturvårdsförordningen som anges nedan,

- A Föreskrifter enligt 19 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom naturvårdsområde

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

- 1 uppföra byggnad,
- 2 bedriva täkt,

- 3 schakta, utfylla, tippa, spränga eller dämna (föreskriften skall ej hindra rensningar och underhåll av befintliga diken eller andra befintliga anläggningar),
- 4 anordna upplag utöver vad som erfordras för områdets skötsel,
- 5 upplåta mark för större tävlingar eller militära övningar,
- 6 omföra ängsmark till åker,
- 7 använda kemiska bekämpningsmedel.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att

- 8 utföra gödsling med handelsgödselmedel,
- 9 slutavverka, gallra, röja eller plantera skog på sätt som avviker från fastställd skötselplan.

B Föreskrifter enligt 19 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av till detta beslut fogade skötselplan nämligen att uppsätta stängsel med stättor, underhålla befintliga stigar, röja, beta och genomföra andra åtgärder för att bibehålla hagmarkskaraktären

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom naturvårdsområdet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

- 1 skada marken eller fasta naturföremål,
- 2 bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar,
- 3 gräva upp växter,
- 4 medvetet störa djurlivet,
- 5 tälta eller ställa upp husvagn,
- 6 göra upp eld annat än på särskilt anvisad plats,
- 7 parkera på annat än anvisade platser,

- 8 framföra motordrivet fordon,
- 9 rida på annat än anvisade leder,
- 10 på störande sätt använda radioapparat, grammofoon, bandspelare el dyl,
- 11 anbringa tavla, skylt, plakat eller att göra inskrift,
- 12 anordna tävlingar.

D Föreskrifter enligt 22 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa nedanstående föreskrifter.

1. Utmärkning

Naturvårdsområdet skall utmärkas i enlighet med svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar.

2. Förvaltning

Naturvårdsområdet skall i naturvårdshänseende förvaltas av skogsvårdsstyrelsen.

3. Samråd

Vid förvaltningen skall samråd ske med länsstyrelsen och markägaren.

4. Vården av naturvårdsområdet skall ske enligt skötselplan som fastställs av länsstyrelsen.

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. Därvid har närvarit länsråd Stefan Lindeberg, ordförande, samt ledamöterna Bengt Danling, Jan-Erik Andersson, Karl-Axel Lundberg, Nina Jarlbäck, Nils-Göran Andersson, Marita Bengtsson, Sven Zetterström, Gunnar Andersson, Börje Insulander, Karin Engström, Larz Johanson, Karl Vilhelm Blomquist, Gösta Cronholm och Lars Hodin.

I handläggningen har deltagit länsassessor Eva Doyle, bitr länsarkitekt Gunnar Westerlind, antikvarie Ingvar Jansson, bitr överlantmätare Per Cedervall och avdelningsdirektör Georg Olsson, föredragande

Stefan Lindeberg
Stefan Lindeberg

Georg Olsson
Georg Olsson

Bilagor

- | | | |
|---|----------------|----------|
| A | Översiktkarta | 1:50 000 |
| B | Reservatskarta | 1:5 000 |
| C | Skötselplan | |